
VARSÁNYI FERENC

Gondolatai a Miskolci Bölcsész Egyesület sorsáról

Ha valaki 1990-ben azt mondja nekem, a Miskolci Bölcsész Egyesület 25 év elteltével még mindig csak egyesületként fog vegetálni, bizonyára elmeorvoshoz tanácsolom, de legalábbis súlyos pesszimizmussal vádolom meg. És lám, a károgóknak lenne most mégis igazuk. **Egyszerűen hihetetlen, hogy ez az úttörő jelentőségű intézmény, amely az országban elsőként ötvözte a humán tudományokat naprakész szakmai képzéssel és magyarságtudománnyal, megrekedt ebben a formában. Túlzás nélkül állíthatjuk ugyanis, hogy programja évtizedekkel előzte meg korát.** Alapítói, Dr. Gyárfás Ágnessel az élen, nagyon jól látták, hogy a szocializmusba beletunnyadt, állandó büntudatba és gyökértelenség-érzésbe kényszerített magyarság egyetlen esélye a felemelkedésre, ha az ókori mesterek nyomdokain haladva, saját valódi múltját felfedezve és felvállalva kezd új életet egy új társadalmi rendszerben.

Sovány vigasz, hogy olyan szempontok és érdekek gáncsolták el az MBE ügyét, amelyek ellen a lehetetlennel volt határos hatékonyan fellépni. Tudjuk, hogy az akkori Nehézipari Műszaki Egyetem vezetése olyan kapcsolatokkal és főleg infrastruktúrával rendelkezett, amely lehetővé tette egy bölcsészkar sietős beindítását annak dacára, hogy az MBE már akkor több szemeszter óta sikeresen működtette a sajátját. S amikor azt mondom, sikeresen, akkor arra az 1800 diákra gondolok, akik például az 1990/91-es tanévben látogatták az Egyesület előadásait – amelyeket egyébként ugyanazok a tanárok és professzorok tartottak, akik a budapesti ELTÉ-n vagy éppenséggel az akkor már Miskolci Egyetem Bölcsészkarán tanítottak. S jóllehet ezek az oktatók szabad kezet kaptak, ugyanazt az anyagot adták le, mint főállású munkahelyeiken. Nos, még mindig rossz szájjal gondolok ezekre a "főállású munkahelyekre", mivel ezek léte is nagyban hozzájárult ahhoz, hogy történetünk nem lett sikertörténet. Az akkori Oktatási Törvény előírta ugyanis, hogy a tudományos fokozattal rendelkező, főállású

oktatók aránya legalább 50%-a legyen az oktatói létszámnak minden felsőoktatási intézményen belül. Ennek legnagyobb akadálya pedig mi más lett volna, mint a pénz... A tudományos fokozatot meg kell fizetni, és pénzbe kerül – nem is kevésbe – az utazás, szállás, étkezés is. Az MBE soha nem volt költségvetési intézmény, és csak egyetlen esetben kapott némi alamizsnát az Oktatási Minisztériumtól, ezen kívül működésének minden forintját önmagának kellett kigazdálkodnia. Jól jelzi a hatalom hozzáállását, hogy Kupa Mihály akkori pénzügyminiszter a miskolci Iparkamarába tett látogatásán a fülem hallatára nevezte "gittegyletnek" a Bölcsész Egyesületet, majd egy flegma legyintéssel kísérve még hozzátette: "adtunk nekik is valamit, hogy befogjuk a szájukat".

Az MBE története szomorú, kis magyar dráma, amelyet az élet írt. Helyszíne egy csonka, Trabant-szagú ország, ideje pedig a "tavárisi konyec" időszaka, amikor meglehetősen naivitással engedték át magunkat a hirtelen ránk szakadó szabadság mámorító érzésének. Akkor minden lehetséges volt, ami korábban nem; a KISZ-gyűléseken és május elsejei virslin nevelkedett nép végre valódi bizakodással tekintett a jövőbe, és egyelőre semmit nem érzett az országban rákos sejtekként elburjánzó elvtársi és nem elvtársi, na meg külföldi maffiák egyre keményebb szorításából. Emlékszem, milyen lelkesen jártam én is a Felvidék gimnáziumait az MBE szlovákra fordított programjával, hogy hallgatókat toborozzak arról a tájról is. Ez volt az az időszak, amikor tenni kellett, amikor létre kellett hozni valami újat és amikor sokan még úgy hitték, ezután már minden jó lesz.

Nem lett. Sokaknak egész biztosan nem. Sorozatban buktak ki a csontvázak a szekrényből, és ennyi idő távlatából visszatekintve kisebb csodának tűnik, hogy

Magyarország túlélte a 90-es éveket. A Bölcsész Egyesület Egyetemének megalapítása éppen

---

ebben az időszakban ezért amilyen nagyszerű, legalább annyira kockázatos ötlet volt. Központi források híján egy teljes átrendeződés alatt álló társadalomban tandíjat kérni – nos, ez több volt, mint szokatlan, de működött. Persze nem magyar lenne a történet, ha menet közben ki nem derült volna, hogy az ezekből a tandíjából befolyó összegek hosszú távon nem képesek fedezni a működési költségeket. Az állandóan változó jogszabályi környezet egyáltalán nem könnyítette meg az MBE helyzetét, és már előre látható volt, hogy az Oktatási Törvény oktatói arányokra vonatkozó rendelkezéseit képtelenség lesz teljesíteni. Róka-fogta-csuka helyzet állt elő: pénz híján nem sikerült kellő számú, megfelelő tudományos fokozattal rendelkező oktatót Miskolcra csábítani, ezért pedig az MBE nem kapta meg az akkreditációt – amelynek hiányában nem számíthatott állami támogatásra sem, amiből fizethette volna ezeket a tanárokat. Az akadozó bérkifizetések és egyes professzorok kiemelkedő díjazása a tanárok között is ellentéteket szültek. Az ilyesmi mindig kiderül, s noha azok kapták a megkülönböztetett óradíjakat, akik érdemben tenni tudtak (volna) az MBE elismertetéséért, a "mellőzött" tanárok kezdtek másfelé kacsintgatni. Az igazság kedvéért hozzá kell tenni, hogy az oktatók döntő többsége a gazdasági nehézségek ellenére sem akart a hallgatókon bosszút állni, s csak elvétve akadott olyan, aki elmaradt bérének kifizetéséig megtagadta a számonkérést (amit persze a diákok annyira nem nehezményeztek.) Emellett egyre erősödött a diákság bizonyos részének ellenállása a klasszikus tantárgyak (ógörög, latin, művészet-történet, stb.) túlsúlya miatt, amely egy hallgatói sztrájkban csúcspontot ért el 1992-ben. A tiltakozók olyan képzést követeltek, amely nagyobb hangsúlyt fektet a szakmai tárgyak, például az idegen nyelvek vagy a pszichológia oktatására. A diákok követeléseit az Egyetemi Tanács elutasította, a tiltakozás pedig nem kis részben a diákvezérek tárgyalástechnikai tapasztalatlansága miatt néhány nap alatt kudarcba is fulladt. Az ellenérdekek túlsúlya és a forráshiány azonban mégis csak kettő azon okok sorában, amelyek megakadályozták, hogy a mese vidáman érjen véget. Számos mendemonda keringett az Egyesület vezetésének rugalmatlanságáról, és hogy egy kicsivel több

diplomáciai érzékkel már megszerezhető lett volna az áhított akkreditáció. Ahogy mondani szokták, ezeket sem megerősíteni, sem cáfolni nem tudom; mindazonáltal a magyar politikai fertőt ismerve nem elképzelhetetlen, hogy bizonyos illetékesek olyan háttéralkukat próbáltak ezért cserébe kicsikarni, amelybe Gyárfás Ágnesék nem tudtak vagy nem voltak hajlandók belemenni.

Nem szeretnék paranoiás színben feltűnni, de úgy érzem, a magyar hagyományok és kultúra ápolásának felvállalása sem tett jót az ügynek. Persze egy olyan országban, ahol még ma, 2016-ban is a Hundorfer-féle finnugor mesével kábítják az iskolásokat, és egy keresztény egyetemen minden tiltakozás ellenére kötelező tantárgy lehet a holokauszt, nem is nagyon lehetett-lehet másra számítani. Pedig, ha másért nem, már csak a magyarságtudomány területén tanúsított elszántsága és az abban elért eredményei okán is régen el kellett volna nyernie az akkreditációt ennek az intézménynek.

Akkreditációt megszerezni egyébként egy dolog; azt újra és újra meg is kell hosszabbítani. Csakhogy állami támogatás továbbra sem érkezik, a hallgatói létszám drasztikusan lecsökkent, miközben a FAT (Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal) általi engedélyeztetési eljárás díja 400 ezer forint, amelyért cserébe előfordulhat, hogy csak néhány hónapra szóló engedélyt kap a pályázó intézmény. Azután lehet kezdeni az egészet előlről, és akkor még meg sem említettük a pályázati munkadíját, a munkaügyi központ regisztrációs díját és egyéb költségeket. A fentiekből mostanra már bizonyára kiderült, hogy én is személyesen érintett vagyok ebben a történetben. 1994-ben végeztem angol nyelvtanárként az MBE Nagy Lajos Király Egyetemén és erre büszke is vagyok, hiszen amellett, hogy olyan nevek fordultak meg nálunk, mint Popper Péter, Szabó Árpád vagy Töttössy Csaba, a szakmai tanárok háromnegyede angol anyanyelvű volt! Nem volt más főiskola vagy egyetem az országban, amely akkor ilyen színvonalat tudott volna biztosítani. A 90-es években az MBE angol szakára jární annyit ért, mintha külföldön tanult volna az ember. Aki ismeri az élő és az iskolai angol

nyelv közötti különbséget, annak nem kell többet mondanom.

Igen, annak idején azt ígérték nekünk, elismerik majd mindenhol a végzettségünket. Igen, évekig vártuk, hogy megérkezzen a döntés. MDF, Fidesz, MSZP kormányok jöttek-mentek - eredménytelenül. Vannak, akik becsapva érzik magukat és vannak, akiket már nem érdekel az egész. Én mindennek ellenére is hálás vagyok Gyárfás Ágnesnek – ahogy mi hívtuk: Ági néninek – azokért az évekért. Nem volt ugyanis kötelező senkinek sem oda menni, sem ott maradni. Aki úgy döntött, marad (mint jómagam is), az önként vállalta a következményeket. Nincs hát kinek kire haragudnia.

Azért hoztam létre ezt az oldalt, mert szeretném, ha mindenki, akinek a Miskolci Bölcsész Egyesület Nagy Lajos Király Magánegyetemén megszerzett tudás jelent valamit, csatlakozna ehhez a körhöz. Szeretném tudni, ki hová jutott az itt szerzett képesítéssel és 25 év távlatából hogyan értékeli az ott eltöltött időt. Szívesen látok bármilyen véleményt, ötletet, javaslatot, amellyel lendíthetünk az ügyön. Soron következő tervem pedig egy aláírás-gyűjtés annak érdekében, hogy Balogh Zoltán minisztériuma végre ismerje el a Miskolci Bölcsész Egyesületet annak, ami: Egyetemnek. Varsányi Ferenc

Dr. Gyárfás Ágnes Testemóniuma válaszaként

Dr. Gyárfás Ágnes Írta:

Drága Ferikém, köszönöm, hogy foglalkozol az Alma Máterrel, munkádra kívánom Isten áldását! -
- csak arra kérlek, hogy Kupa Mihály titulását igazítsad ki, mert ő nem oktatási miniszter volt, azt hiszem pénzügyminiszter.(javítva) - Az anyagi oldalát is tisztázom előtted: Az akkreditációinkat megírtuk, ezt Andrásfalvy Bertalan elfogadta, de a minisztérium írásban közölte, hogy ez az akkreditáció csak akkor léphet életbe, ha egy évig a tanári kar 60 %-át fő állásban foglalkoztatjuk. Ez az egy év elvitte minden megtakarította pénzünket és családi vagyonunkat is. Ez alatt az év alatt az oktatási minisztérium rendelkezésére két liberális szellemű tanár átjárt a műszaki egyetemről az egyesülethez és lázította a diákokat. Egy napon levelet kaptam az egyetem rektorától,

Dr. Kabdebó Lórándtól, hogy megalapították a bölcsészkart és a mi hallgatóinkat viszik át tanulóknak. Három évfolyamot vittek át. Ezek egy része visszazállingózott. Ezért muszáj volt folytatni az oktatást, mert velük szerződésünk volt, mint minden diákkal, és a szerződést be kell tartani. A hallgatók tudták, hogy én etikátlan sohasem leszek. - Írtam a minisztériumnak egy levelet, hogy a műszaki egyetemen három évfolyamot indítanak a hallgatóinkból és kértem minden hallgató után az u.n fejpénzt. A minisztériumból tájékoztattak, hogy a fejpénzt már kifizették a műszaki egyetemnek. Ettől kezdve a médiumot felhasználva törekedtek a lejáratásunkra. Egy másik oldalát is nézzük meg a történetnek: Hivatalos úton a minisztérium kiküldötteként érkezett egy Amerikai egyetem tanára hozzánk, akivel megbeszéltük, hogy az ő amerikai egyeteme befogadja az intézményünket és biztosítja a működést. Röviddel azután, hogy megállapodtunk vele és az amerikai anyaintézménnyel, az egyetemi tanár szomorúan közölte, hogy valami "ismeretlen hatalom" közbelépett, nem kötheti meg a megállapodást az egyetem, őt pedig az állásából is kirúgták. Az összekötő személyek a lányom és a vöm voltak, ebben a számunkra jövőt ígérő kapcsolatban. Csak megemlítem, hogy az alapítólevelünket Németh Miklós miniszterelnöktől kaptuk, tehát soha nem működünk törvénytelenül. Az járt el törvénytelenül, aki Magyarországon a jogfolytonosságot megtagadta. -- Nagyon sokszor gondolok Rád Ferikém, testvéreidre, szüleidre, az egész családotra, kísérje életedet szeretetem és köszönetem.

Ági néni

Dr. Gyárfás Ágnes